

VOORLOPIG VERSLAG

No. 4

(De vroegere stukken zijn gedrukt in de
zitting 1955—1956)

De vaste Commissie voor Justitie, in welke handen dit wetsontwerp is gesteld, heeft de eer hieromtrent het volgende te rapporteren.

De commissie kan zich geheel verenigen met de doelstelling van het ontwerp, de bezwaren tegen de huidige redactie van artikel 40 Wetboek van Strafvordering, zoals deze zijn uiteengezet in de Memorie van Toelichting, op te heffen. Vele leden vroegen zich echter af, waarom in het ontwerp niet tevens rekening is gehouden met een ander — eveneens door mr. J. Zaayer gesignaleerd — bezwaar tegen de huidige redactie van dit artikel, nl. dat hierin aan het openbaar ministerie een verplichting wordt opgelegd, waaraan dit in bepaalde gevallen onmogelijk kan voldoen. Over het algemeen immers zal het openbaar ministerie slechts dan weten en ook slechts kunnen weten, dat een verdachte op enig tijdstip gedurende zijn vervolging van zijn vrijheid is beroofd, wanneer dit is geschied ter zake van het feit, waarvoor het hem vervolgt. In alle andere gevallen van vrijheidsberoving zal het openbaar ministerie daarvan in de regel onkundig zijn en zal het dus ook de voorzitter van de rechtbank of het gerechtshof, waarvoor de zaak moet dienen, hiervan niet in kennis kunnen stellen.

Dit bezwaar is bijzonder klemmend, zowel aangezien naar de bestaande jurisprudentie verzuim van toevoeging van een raadsman nietigheid met zich zal brengen, alsook omdat door dergelijke (onvermijdelijke) verzuimen de waardigheid en het aanzien der justitiële autoriteiten zal worden geschaad.

De leden, hier aan het woord, merkten op, dat het ontwerp nog op een ander punt een onaanvaardbare consequentie heeft. Naar de tekst van de wet immers zal *iedere* justitiële vrijheidsberoving van een verdachte — onverschillig uit welken hoofde, onverschillig van hoe lange of korte duur en ongeacht of de verdachte hierdoor in zijn verdediging wordt geschaad — het openbaar ministerie verplichten tot kennisgeving hiervan aan de voorzitter van de rechtbank, onderscheidenlijk het gerechtshof, en deze voorzitter tot ambtshalve toevoeging van een raadsman.

Het kwam deze leden voor, dat deze consequentie van de regeling, zoals die in het ontwerp is neergelegd, in strijd is met hetgeen hiermee wordt beoogd. Zij waren voorts van mening, dat beide hier uiteengezette bezwaren tegen het ontwerp, zonder aan de doelstelling daarvan — iedere verdachte, die ingevolge justitiële vrijheidsberoving niet zelf zijn verdediging kan behartigen een raadsman toe te voegen — te kort te doen, kunnen worden opgeheven door een regeling, die onderscheid maakt tussen (1) gevallen, waarin de verdachte van zijn vrijheid is beroofd uit hoofde van hetzelfde feit als waarvoor hij wordt vervolgd, en (2) gevallen, waarin de vrijheidsberoving uit anderen hoofde plaatsheeft. In de sub (1) genoemde gevallen ware het openbaar ministerie te verplichten toevoeging van een raadsman te vorderen, in de gevallen, sub (2) genoemd, de verdachte de bevoegdheid te verlenen, toevoeging van een raadsman te verzoeken aan de voorzitter van de rechtbank of het gerechtshof, waarvoor de zaak moet dienen. De voorzitter van de rechtbank of het gerechtshof zal dan in beide soorten gevallen een raadsman moeten toevoegen, tenzij (hiermee wordt het tweede hierboven genoemde bezwaar opgeheven) redelijkerwijze moet worden aangenomen, dat ver-

dachte door de beroving van zijn vrijheid niet in zijn verdediging is geschaad of zal worden geschaad.

Andere leden merkten op, dat de tekst van het ontwerp onduidelijk is, enerzijds door overdadigheid, anderzijds door een, naar zij vermoedden, abusievelijke weglating van het woord „rechtens”. De vermelding van voorlopige hechtenis als een vorm van vrijheidsberoving kan in de huidige redactie van artikel 40 van het Wetboek van Strafvordering worden gemist; deze is onder „rechtens van zijn vrijheid beroofd zijn” begrepen en de rechtsgevolgen, die het artikel aan al deze gevallen verbindt, zijn gelijk. (Men vergelijkte noot B.V.A.R. bij H.R., 28 februari 1956, N.J. 1956, no. 203.) De huidige tekst van het artikel schrijft evenals artikel 50 van het Wetboek van Strafvordering (overeenkomstig artikel 90 van de Grondwet en artikel B 4 van de Kieswet): „die rechtens van zijn vrijheid is beroofd”. Het onderhavige ontwerp heeft het woord „rechtens” laten vallen. Het kwam deze leden voor, dat het woord „rechtens” in deze zinswending, zowel om der wille van duidelijkheid als van eensluidendheid van terminologie moet worden gehandhaafd.

Vele leden merkten ten slotte op, dat de noodzakelijke wijzigingen van het artikel niet zullen mogen leiden tot een inperking van de gevallen, waarin de verdachte een raadsman zal moeten worden toegevoegd. Op deze grond konden zij b.v. niet instemmen met de suggestie van mr. Zaayer, in plaats van „rechtens van zijn vrijheid is beroofd” te stellen (conform de artikelen 450 en 587 van het Wetboek van Strafvordering): „zich in verzekerde bewaring bevindt”.

Aldus vastgesteld 22 november 1956.

OUD

ROOLVINK

WITTEWAALL VAN STOETWEGEN

VAN DEN HEUVEL

VAN RIJCKEVORSEL

ZEELENBERG

VAN DOORN

VERSTEEG

PATIJN

MEULINK

BERKHOUWER

VROLIJK

SCHILTHUIS.